

PSICOGRAFIES

«IN CARCERE»

I

Comencem per dir, de manera una micarreta solemne, que el mètode amb l'auxili del qual ens hem plantejat aquest treball és l'inductiu. O sigui, davant unes mostres de dibuixos i texts aplegats per mera curiositat, ja fa anys, a la presó de la Vila, i enfront del desassossec que produeixen uns temps tan avalotats fins i tot a les presons, amb la seva imbricació i càrrega política subsegüents, ens hem preguntat si era possible de llucar en elles alguna clarícia. Anem a fer l'intent, doncs, afegint que davant les mostres hom remunta de la part al tot, del particular al general, de l'efecte a la causa, dels fets —les psicografies— a les lleis que suposen. Vol dir, tot plegat, que tenim a les mans un problema de conducta humana deguda a «una formació caracterològica antisocial», per citar-ho amb el mateix motlle de la frase en ús.

LES PSICOGRAFIES

Entenem, doncs, psico, la forma prefixada del mot grec *psyche*, ànima, per fets psíquics, i la identitat bàsica del dibui-

xar i l'escriure va continguda igualment en el terme grec *grafein*, que és el mateix que llavors, quan la recollida, ens imposarem. A corre-cuita hem de confessar la nostra ignorància sobre si aquest mot compost, psicografia, ha estat ja usat així i si ho ha estat en el mateix sentit; no n'hem sabut trobar dades. Tant se val, però. La nostra preferència ve motivada pel desig d'una certa claredat entre tanta semiologia de la imatge com hi ha (marques, *graffiti*, taques, símbols, consignes, inscripcions i formulacions plàstiques, etc.) i atenent més que res al valor expressiu de la personalitat en segons quines circumstàncies. D'ací la valor d'aquesta prova projectiva, tantost psicomètrica anem a dir, que no pas mecanisme de defensa, per distingir-la del sentit de la tesi freudiana. Es projecta una imatge total de l'individu, de si mateix en un moment determinat, i si el fet mapa certa psicoteràpia d'expressió o catàrtica, que es recolza en l'exteriorització del capficament, de la inquietud i el desig, no ens preocupa o ens preocupa ben poc aquí.

Per tant, psicografia ha d'entendre's com l'acte d'alliberació acumulativa que l'individu adult, sigui per mitjà de l'escriptura sigui per mitjà del dibuix o similar (expressió gràfica), transmet i fixa, donades les circumstàncies de la seva vida emocional, en determinat moment i lloc: a la presó, segons el treball que ens ocupa.

L'activitat gràfica ja ens ve de temps immemorial, forma part de la naturalesa humana abans i al llarg de la història. No és altra la resposta feta a la paret de la cel.la per l'individu objecte d'estudi. El llapis a la mà equival a un registre d'emotivitats (angoixa, por, culpabilitat, ràbia, agressivitat, amor, odi, pulsíó, etc.). Sobre l'aspra superfície s'expressa el llaç emocional que lliga a l'autor amb la seva reacció, el gest gràfic; són els efectes dinamo-genètics de la sofrença, del plaer, transposats des de la sensació interna. Representen un esbravament de la tensió i, malgrat l'aparença àdhuc de subproductes, les psicografies són pures expressions.¹

1. I efímeres, convé afegir. Vàrem tenir la sort d'una emissió de quatre o cinc lustres. Un dia o altre vindrà l'emblanquinat de les cel.las que n'esborra tot rastre.

LA SEVA ESTRUCTURA

Trets indicatius de l'estructura de les psicografies:

A Fet emocional	B Indret
C Tipus de línies o d'idees	D Ombreigs
E Caràcter o personalitat	F Conducta social

Prescindirem dels apartats

B.—es dóna per cosa sabuda: a la presó

F.—ídem: delinqüents comuns, inadaptats, i àdhuc aquells casos de pretext arbitrari i/o socio-polític.²

QUANT A LA TÈCNICA

Pel que es refereix a l'anàlisi de les psicografies són vàlides totes les normes d'estudi sobre l'expressió gràfica. Segons el traç gràfic se'ns manifesta la traça caracterològica. Escatir-ho aquí

2. Relativament a l'arbitrari tenim la següent nota d'aleshores, en el moment de recollir les psicografies: «Mentre fem les anotacions l'home assegut al catre ens contempla. Fuma derrotat. Li hem ofert un quarteró de tabac. Ahir ja vam estar-hi. L'únic estadant de la presó és aquest individu d'aquesta cel·la. És l'indret on n'hi ha més, de material; ell mateix ens l'assenyala. Es veu que l'home treballava a la carretera i tot d'una que me li ve una ordre d'arrest del jutjat de G. Tres mesos tancat sense cap explicació ni aclaració. Xiquet, no hi ha manera de saber-ne la causa. Coses burocràtiques. Des de G. no han donat encara cap senyal de vida. Per Pasqüetes li han portat la Comunió. Ell s'havia confessat i ha combregat. Així ens ho ha contat el carceller. Ara el deixa pujar dalt, al pis d'ells, a escalfar-se i a fer un cigarret, a petar la xerrada. El carceller és un bon home, el Roca, el factòtum de ca la Vila, sempre amb la seva gorra de plat. Segur que no se la treu ni per a dormir.»

ens ocuparia un treball similar en extensió a l'actual. Direm de passada que s'han de tenir presents els factors fiables de l'anàlisi formal. Per exemple, que la constel·lació de traços ha d'ésser coherent amb les traces psicològiques. Ni hem d'excloure una mínima referència a tres nivells: a) nivell gràfic; b) nivell d'estructura; c) nivell de contingut. Es comprèn, doncs, que ens referim respectivament al traç, la seva amplitud, la força i la repartició de les dades grafològiques; a la maduresa, l'estil de la representació, la tipologia sensorio-racional o irracional; a l'auto-projecció del personatge, valorat o no. I si, de més a més, tenim en compte que això darrer —el projectar fora de si l'estat d'un mateix— és l'essencial en la psicografia, tindrem apuntat, almenys en part, el procediment.

SÈRIE DE MOSTRES

Amb això arribem ja a l'arreplec de les psicografies. D'una banda tenim els registres escrits; d'altra banda els registres de dibuix i el color.³ És a dir:

a) *texts*, b) *dibuixos*.

No se ceneix, però, a aquest punt distributiu l'interès de la qüestió; l'escriptura és dibuix i el dibuix, escriptura, en el llenguatge psicogràfic. Si recordem que en ell l'important és el contingut, el fet psíquic i la seva expressivitat, comprendrem que aquesta distribució resulta arbitrària; més que res es realitza

3. De psicografies de color, en el mostrari, no n'hi ha gairebé cap. Tenim una psicografia atapeïda de negre i unes llepesses de groc. N'hi ha una altra amb una pertinàcia de roig i traços de llapis (negre?). Hem de fugir d'interpretacions subjectives vist que no sabem si l'individu, en tot cas, va fer ús del roig o groc d'una manera fortuïta car era l'únic color que posseïa. No obstant, si apliquem el *Test de Lüscher* sobre el color, la primera dona un tipus extrem de conducta; «crisi sobtada» o «decisions d'obstinació» que podrien menar el subjecte a la pròpia ruïna; la simbologia sembla al·ludir a un conflicte familiar. En l'altra apareix un escorç femení amb un primer pla de l'aparell sexual; enorme reiteració de pèl (traços) al pubis i els llavis oberts; la coloració en roig s'hi delecta en les formes turgents. El *Test* ressenya, pel que fa al significat estructural: «desig exagerat» o «dramatització»; s'espera que la satisfacció del desig compensi totes les deficiències.

per raons formals, com ho serien les de color, donat el cas, puix que en rigor no poden ésser separades les psicografies per llur continent.

Comprenent en conjunt l'anterior i renusant les dades sobre les possibilitats en l'expressió que ofereixen la veu i el llenguatge, amb la seva intensitat del so, la corba creixent o decreixent d'una frase (alegria, dolor, etc.), subtilment modificades per mitjà de l'educació, podem adonar-nos que aquesta, al seu torn, també en resulta fortament influïda per l'ambient. Sols les formes extremes d'expressió, l'enuig, la por, la desesperació, són universals i, fins a cert punt, congènites. En realitat disposem de l'observació de la veu, l'expressió del rostre i inclús d'altres formes d'expressió vocàlica, l'escriptura, posem per cas. Ens interessen sobretot els estats emocionals en l'escriptura i en el dibuix. S'ha escrit massa tal vegada sobre l'expressió de certs trets del caràcter en l'escriptura i en el dibuix *però molt poca cosa sobre el reflex dels estats afectius en les formes gràfiques*.⁴

Doncs bé, si per cas escatirem una mostra de text. Per exemple la psicografia nº 0034 (làm. I). Per la transcripció ens pervé nua, com totes les altres, de qualsevol aparat grafològic. Per tractar-se d'adults el que ens interessa és el contingut. Llegim la primera línia: «La mejor vengança és el perdó». Una ratlla alada, madura; un cop de màgia damunt una superfície endurida (un passat que cal oblidar segurament). Si la representés un color seria un to groc, un to clar. Compte, però. Ve en un context. Prosseguim: «sobretot en una societat de crim civil perpetu com és la nostra». Les tintes canvien, les línies fugen. Això es separa, traça un ombreig. Hi ha la remarca: (crim) *perpetu*, que no cessa, que dura sempre. El segon tram és rar amb relació al primer. I color negre, l'explicació: «Així el bèstia perdonat hi tornarà (al crim) amb altre i amb un altre». Crudelitat, immadu-

4. W. CORRELL, cf. I. KLAGES. *Ainführung in die pädagogische Psychologia*, 2na. edició, Herder, Barcelona 1970, pp. 228-233.

resa social: «i això també és venjança i comoditat». Insània, desorganització afectiva, ansietat.⁵

Etcètera.

Examinarem tot seguit una mostra de dibuix, la psicografia nº 0001 (lám. VII). S'hi veu una expressió de por eloqüent. La disposició és sobre un mateix pla (vertical) i idèntic eix: el rellotge. L'hora condiona tota l'emotivitat: a dos quarts de nou s'esdevingué la detenció. Distorsió òptica, la manassa impressionà la retina i així restà en la sensació interna. La mà va tornar emocionalment i ell, el detingut, la projectà fora. Va posar la seva mà esquerra sobre la paret i en resseguí el perfil. La pressió i la seguretat del traç. Acotà les dades significants: la circumstància, la imatge del «jo» i la por posada a les uncles, llur ombreig. Allò negre en la part més sensible i com a expressió d'ansietat.

Etcètera. Per altra part s'addueix també com a tret indicatiu que, a les respectives làmines de psicografies de dibuix, hi solen anar sengles anàlisis, encara que breus.

5. Al final hi hem volgut afegir, referent a les psicografies de text, un ANEX, per si algú s'hi vol ficar. La seva lectura enregistra diverses emotivitats o similituds, el relat introspectiu de l'individu. A bon segur que alguns ni són originals de qui els va anotar. No importa, però; la traça psíquica reflecteix un estat anímic similar: plany, inhibició, comportament depressiu. Constatem d'igual manera el mecanisme de defensa: sublimació, penediment, lucidesa mental. Tot plegat una lectura que ens immergeix, fora del temps, en una cel·la gèlida i deseparada, entre alguna que altra guspira allucinant.

II

La conducta humana la determinen la dotació biològica de l'individu, d'una banda, i la societat i la cultura, de l'altra. Hem d'adonar-nos d'aquesta multiplicitat de factors que influeixen en el seu desenvolupament. Vet-en ací l'enumeració dels principals.

HERÈNCIA BIOLÒGICA

Es tracta del fons hereditari de l'individu, de l'ambient prenatal; de les variacions en la dieta i en el nodriment, de les secrecions glandulars i d'altres condicions físiques de la mare, etc., que poden exercir una influència perdurable sobre l'embrió.

AMBIENT

La suma total dels estímuls que l'individu rep des del moment de la concepció fins la seva mort. O sigui, ambient en concepte actiu: que existeixin i que realment hi influeixin. Altra vegada tornarem a l'anterior: l'herència i l'ambient esdevenen íntimament relacionats, d'ací la seva interdependència. Tal cosa ve a suposar que la contribució de qualsevol factor ambiental sobre un tret particular depèn del factor hereditari de l'individu i, a l'inrevés, que la contribució de qualsevol factor hereditari dependrà igualment de les condicions específiques dintre de les quals ell actua.⁶ Però de més a més les influències de l'herència i l'ambient són coextensives en el temps. L'individu es concep millor com un producte (nombre que en resulta de multiplicar) que no pas com una mera addició.

6. A. ANASTASI, *Differential Psychology*, 2na. edició, Aguilar, Madrid 1973, pp. 67-73.

CONDICIONS FÍSiques

Volem referir-nos a l'efecte de limitació que exerceixen les condicions físiques sobre la conducta, les quals poden incloure des d'una deficiència neural o metabòlica relativament irremeiables fins arribar al conegut clixé social que tracta de manera diferent a les persones de o amb determinades característiques físiques. Això pot afectar la conducta de manera psicològica. I ambdues poden ésser afectades per un tercer factor, el nivell de vida socio-econòmic (dieta i atenció mèdica pobres, deficiències intel·lectuals, instrucció precària, transferències negatives, etc.).

CLIMA SOCIAL

A la vida mental no hi ha lloc per a la coincidència; tot el que s'esdevé té una causa i, alhora, produeix uns efectes. La constel·lació (social) és més important que la constitució (individu). Els conflictes actuals d'una persona graviten més que les complicacions de la infantesa. El desenvolupament de l'infant depèn de la cultura i de les pràctiques educatives; el llenguatge és d'una importància decisiva per a la seva socialització.⁷ Hi ha gran diferència, pel que fa a la creixença infantil, en distintes cultures i subcultures. L'odi i l'agressivitat, per exemple, són productes culturals que no pas forces innates. L'amor és quelcom més que una exigència sexual activa; és una necessitat passiva i no sexual d'ésser acceptat, d'ésser estimat. La por i la seguretat signifiquen els dos pols de les necessitats fonamentals; la por és l'enemic principal de la salut i de la felicitat, i la seguretat és el principi que governa la conducta humana. La manca de satisfacció produeix angoixa; la manca d'acceptació, angúnia bàsica. Les contradiccions del viure en societat i les dels individus són originades per l'home i han d'ésser resoltes per l'home. El ser humà és el producte d'una interacció amb d'altres éssers.

7. Socialització, aquí en el sentit d'aprenentatge dels modes de conducta acceptats i aprovats per la societat en què s'ha nascut; aleshores la conducta és normal (subjecta a normes).

III

Comencem per resumir breument la part que correspon a la recerca sociològica explicant que el comportament antisocial pot ésser motivat per un desenvolupament defectuós del caràcter. De fet ens convé classificar les pertorbacions en tres grups segons les zones psíquiques:

- a) desenvolupament caracterològic antisocial
- b) malaltia orgànica
- c) psicosi

FORMACIÓ CARACTEROLÒGICA ANTISOCIAL⁸

Cal cercar la raó en el que hem dit abans, els factors constitucionals i ambientals són els responsables d'aquesta formació negativa. Heus ací les seves gradacions:

1. *Formació antisocial del caràcter.* Comportament delictuós des del període inicial sense que hi hagin intervingut provocacions greus i a banda dels factors ambientals que varen provocar, en el seu origen, la pertorbació. Els infants d'aqueixes característiques fugen del control patern i acabada la pubertat, en el cas de no haver rebut tractament idoni, s'esdevé la carrera criminal. Tipus púbers especials són els «joves agressius», el mateix que certes «noies esgarriades».

2. *Formació caracterològica antisocial de grau menor.* Severes tensions ambientals o emocionals (aquestes provocades per conflictes psíquics inconscients). Molts delinqüents d'aquest grup es lliuren als primers actes antisocials en la pubertat.

3. *Formació caracterològica antisocial lleu.* Sol anar acompanyada de conflictes neuròtics. Certs inicis que en resulten són delictuosos en comptes de neuròtics. Pertanyen a aquest grup la cleptomania, els incendiaris, els crims ocasionals i certs delictes sexuals.

8. K. FRIEDLANDER, *The psycho-analytical approach to juvenile delinquency*, 4rta. edició, Paidós, Buenos Aires 1972, pp. 273-275.

4. *Desenvolupament antisocial de caràcter amb certa pertorbació neuròtica.* Es viu una fantasia en el viure real. Hi corresponen el «caràcter impulsiu», el «caràcter neuròtic», el «tipus impostor».

PERTORBACIONS ORGÀNIQUES

El «jo» resta fora d'acció per les pertorbacions tòxiques o orgàniques o pels trastorns funcionals dels centres nerviosos:

1. *Pertorbacions tòxiques.* Per causa de l'alcohol i de les drogues.

2. *Pertorbacions orgàniques, per*

a) deficiència mental; endarrerits (si la manca de capacitat intel·lectual és el factor que motiva el comportament delictuós).

b) tumors cerebrals, paràlisi general progressiva, traumatisme cerebral, etc.

c) encefalitis (si ha estat adquirida abans de la pubertat).

3. *Trastorn funcional dels centres nerviosos:*

a) epilèpsia

b) comportament disrítmic agressiu.

PERTORBACIONS PSICOLÒGIQUES

Si el «jo» no controla les exigències instintives no sap distingir entre realitat i fantasia. No pot diagnosticar-se malaltia psicòtica si no existeixen altres símptomes patològics, a part de l'acte delictuós inexplicable.

IV

Igual de concisos i ràpids haurem de ser en la recerca pedagògica.

FACTORS QUE EMMENEN A L'ADAPTACIÓ SOCIAL

En primer lloc hem d'enumerar la relació materno-filial. Això és bàsic. L'infant ha de rebre amor en emergir a la vida; si això hem de repetir-ho un milió de vegades, ho farem. El que interessa per damunt de tot és la relació positiva de l'infant amb la mare o amb algun altre familiar o persona, en el seu defecte, durant els primers anys de la vida.

En segon lloc, la liquidació adient del conflicte d'Edip. Es tracta de la modificació dels instints, la satisfactòria esmena dels desigs instintius primaris de l'infant menut (ve a dependre de la relació emocional del nen o de la nena amb la mare i el pare). El comportament que en resulti ha d'ésser sinònim de disciplina.⁹

En tercer lloc, l'aconseguir la formació del «super-jo» (pauta positiva de relacions emocionals).

Un altre tret encara, la formació de grup dins de la família (o sigui, un desenvolupament adequat de l'infant en ell, socialització que haurà de prosseguir).

AVALUACIÓ CIENTÍFICA DELS FETS

Els impulsos reprimits solen provocar ansietat, alteren el poder del «jo» i del «super-jo». Si no se'ls reprimeix per mitjà de la temença no sols perilla el viure en comú sinó el propi equilibri, per tal com tots posseïm els nostres impulsos antisocials. D'ací el perill de que se'ns transformin en actes. Amb això no fem altra cosa més que la de protegir-nos de l'amenaça d'arribar a perdre l'equilibri psíquic.

El sentit comú no serveix. Solament ens val per als processos conscients, no pas, en canvi, per a les emocions inconscients (re-

9. Ací bastarà de consignar sumàriament el que segueix: de manera evolutiva la pròpia disciplina o autocontrol és l'objectiu que ha d'assolir l'infant; també la disciplina autònoma és l'objectiu de la societat (la gent, d'acord mutu, tria les normes a seguir); en acabat ve l'acceptació de l'autoritat: per tal d'aconseguir el propòsit comú s'obeeix i prou. Sense disciplina no hi ha societat ni collectivitat ni institucions ni res de semblant amb cara i ulls. Qui ho vulgui entendre, que ho entengui.

cordeu, si us plau, el tractament que rebien els dementats abans de la creixença de la ciència psiquiàtrica). Els científics concorden amb el sentir general de que la comunitat té dret a ésser protegida contra els delinqüents, però

a) *el càstig per regla general no els reforma* (convé repetir-ho constantment)¹⁰

b) *s'han d'arbitrar altres mètodes* que facin possible la reeducació i la rehabilitació d'aqueixes persones (extinció dels motius).

D'ací que ens és del tot necessària una evaluació científica dels fets que ens ocupen. Comprovi's: *l'inadaptat o el delinqüent per una causa estranya a ell no aconseguí un caràcter que el pot permetre de respectar les exigències de la societat; considera més important lliurar-se a la satisfacció incontrolada dels propis desigs.*

V

Les conclusions a què ens remet el treball, per bé que no som pas clínics experimentats, i perquè aquesta tasca s'haurà mogut en un pla d'hipòtesi majorment, són les següents:

A. En sincerar-se els individus per mitjà de les psicografies en aquesta —i potser en tota— presó mostren que hi anaren a raure tota la gamma possible de subjectes, des de criminals passant per delinqüents de major o menor volada fins arribar als inadaptats i dropos i tocats del bolet, així com polítics i àdhuc innocents, la qual cosa en si ja és esfereïdora per aberrant.

10. Els estudis sobre el càstig suggereixen que la conducta agressiva s'acreja segons la intensitat o severitat de la pena; una altra mena de conducta inconvenient, en resposta a les mesures draconianes, és l'apatia i la passivitat meselles. Si el motiu és fort i sols una resposta pot satisfer-lo, el càstig és una solució, en el millor dels casos, a curt termini. En canvi té un cert valor eliminadori quan hi ha respostes alternatives per a satisfer per complet el motiu.

B. Per raó d'existir mostres esparses i, encara, de diferents individus és possible que la interpretació d'algunes psicografies hagi estat massa conjectural; que fins a cert punt la vàlua de l'anàlisi pot haver estat influïda per l'*a posteriori*.

C. El gran problema, per a la nostra societat, subsisteix: ens convé una mentalitat tota altra, l'actual la tenim massa ajornada en tantíssims aspectes; més que esmenar els efectes, hem d'anar a les causes i modificar-les per tal d'evitar tants i tan contumaciosos resultats; vol dir, preveure més que veure; vol dir, una esmena de base; això és, una acció més educativa que no pas coactiva.

FRANCESC SIFRE

ANEX PSICOGRÀFIC

N'adjuntem, per a la seva possible lectura, aquesta sèrie de psicografies de text. Hem repetit que l'important en la psicografia és el contingut, el transvasament psíquic en ella de l'individu; el continent és d'agrair fins allà on pot ser-ho de fiable. D'ací que la transcripció mecanografiada, al capdavant, no obsti; és la línia i el moviment interns que ens fan conèixer l'estat de qui les amollà:

- 0023 Aquí se tiene poco para decir pero mucho en qué meditar.
- 0121 En la prisión de Zaragoza, al patio, tuve ocasión de hablar con dos detenidos políticos. Yo, delito común, me estuve 3 años y ellos 18 meses solamente. Los ejecutaron por haber tenido confianzas con los maquis. Ya entraron con este fin. Todo por haber hablado con gente armada que entró desde Francia y no haberlos denunciado. Y aquellos 18 meses de espera, ¿por qué?

- 0018 El matadero es la representación exacta de la verdad en que vivimos. Unos nacen para reses, otros para verdugos. Unos comen, otros son comidos. Existen criaturas escuálidas vestidas de harapos minando montes y criaturas espléndidas cubiertas de oro y terciopelo deslumbrando al propio sol.
- 0077 Las mujeres, esos animales sensibles, auténticos dechados de simulación, creen con frecuencia que las lágrimas pueden lavar palabras asesinas, imprudentes o poco meditadas. Y ya ven el resultado.
- 0030 En el intervalo de un segundo el hombre puede ser un ángel y un demonio.
- 0017 La experiencia es una maestra que hace pagar caras sus lecciones pero su escuela es la única donde podemos aprender los insensatos.
- 0049 En el comercio y en el matrimonio sucede con frecuencia que al firmar el contrato ya se piensa en el modo de dejarlo incumplido.
- 0112 El que estando colérico impone un castigo no corrige sino que se venga.
- 0062 Todo es mentira.
- 0022 Muchos desean que la vida pudiera vivirse dos veces, «pasarla» otra vez, como en los films, y no aciertan a comprender que la segunda sería copia exacta de la primera. Con los mismos errores, con idénticos sufrimientos.
- 0069 Durante los días siguientes —7, 8, 9 y 10— estoy haciendo figuras. Muchas, pero muchas figuras.
- 0007 A la delincuencia infantil no sois vosotros los más indicados para combatirla, esto es, para comprenderla, sino los que hemos convivido juntos sus miserias.
- 0009 Dios creó el hombre libre
vive en completa libertad
y a su gusto
¡y en cambio se casan!
- 0008 Amor es vino espumoso que sólo embriaga cuando se bebe, y por lo tanto ha de beber de todos los vinos el hombre.
- 0056 Es más fácil ser lo que se desea que lo que se teme.

- 0033 Ser rico no depende de la cantidad de riqueza que se posee, sino del equilibrio entre bienes y necesidades.
- 0070 Para disculpar los propios errores, cargamos éstos en la cuenta de nuestros enemigos.
- 0024 Lo peor que le puede pasar a un hombre es que la duda se le atravesase en el camino que haya emprendido.
- 0039 Por aquí pasó el día 4 de diciembre el ciudadano M.E.C., que es natural de Cherta, por haber sustraído una maleta, y violentándola para apropiarse una poca de ropa que iba dentro por ir casi desnudo.
- 0019 En el cofre del banquero duermen pobreza metalizadas. Hay hombres que crean en una noche un carro fúnebre de mendigos. Adornan gargantas de cortesanas rosarios de esmeraldas y diamantes, mucho más siniestros y luctuosos que los rosarios de cráneos en el pecho de los salvajes.
- 0055 En este mundo se aburren sólo los que no saben soñar.
- 0005 María Estuardo, después de arrastrarse de prisión en prisión durante muchos años, su implacable rival Isabel I de Inglaterra, la que tanto odio le tenía, mandó al verdugo que segara su cabeza para siempre, aquella cabeza donde tanto resplandecía el talento y la hermosura.
E. P. D. María Estuardo.
- 0045 Si no eres capaz de comprender a los otros hombres no te atreves a juzgarlos.
- 0011 Los beneficios que una persona intenta llevar hacia el bienestar de su pueblo o nación a veces suelen pagarse al estilo de Juana de Arco.
- 0016 Los locos dan festines y los cuerdos son los convidados.
- 0020 Viven cuadrúpedos en caballerizas de mármol y agonizan parias en cuevas infectas corroídos por la gusanera. La letrina de Vandervilt cortó aldeas de miserables. Y porque sus palabras devoran pocilgas, todo bulevard grandioso reclama un cuartel, una cárcel y una horca. El dios millón no digiere sin tener guillotina ni centinela. Y los hombres se reparten el mundo como los buitres al carnero. A mayor buitre, ración mayor. Hombres hay que poseen una ciudad diseminada y hay hombres que ni hogar tienen.
- 0057 Una moral que prescindiera de la religión es una falta de lógica. La religión sin moral es una hipocresía.

- 0037 Las tonterías y excentricidades que se toleran a los hombres están en proporción a su posición social.
- 0006 Comunismo y Capitalismo son dos expresiones muy distintas que a los hombres incumbe el deber de entenderlo con respecto a su situación económica.
- 0068 Muchos ricos esgrimen como argumento, ante el problema social, las Encíclicas Sociales del Papado. Pero mejor argumento sería practicar sus preceptos.
- 0052 Son muchos los que se amargan la existencia con el terror de un suceso que nunca tendrá lugar.
- 0015 La duración de la vida humana se calibra mejor que por los años pasados, por los desengaños sufridos.
- 0053 Si todos los que rezan el Padrenuestro practicasen sus preceptos se habría dado un gran paso para la solución de los problemas sociales. Faltaría sólo entonces resolver el caso de los que no rezan dicha oración.
- 0061 Son los hombres prudentes los que más frecuentemente se equivocan en la vida.
- 0101 La lengua no debe correr más que el pensamiento.
- 0028 Muchos hombres son buenos porque no se les ha presentado la ocasión para dejar de serlo.
- 0051 Sólo los hombres inteligentes saben no aburrirse en un desierto.
- 0071 Dios mío que todo lo ves y escuchas, escucha mi ruego que te hago desde lo más profundo de mi ser. Haz que esta causa que he cometido sin pensarla no me resulte muy cara y si así es, te prometo que en adelante no volveré a delinquir más, y antes que volver a delinquir me moriré de hambre por cualquier camino. Escúchame, Dios mío Todopoderoso, y mira por este tu hijo que, aunque indigno, lo soy por nuestros primeros padres Adán y Eva.
- 0072 Jesús mío, Jesucristo, que aunque indigno pecador te amo mucho y de corazón, si me sacas con bien de ésta, te prometo una enmienda completa y consagrarme a tu devoción por todos los días de mis días.
- 0130 Si no sabes vivir en prisión vale más que comiences por decir amén.
- 0050 Ser joven es vivir para uno mismo.
Ser viejo si hay temple es vivir para los demás.

- 0013 Al contemplar el mundo de nuestros días son muchos los que deben exclamar: ¡no es eso!, ¡no es eso!
- 0025 En esos tiempos de conferencias internacionales, la única que no se celebrará será la que tenga por programa elevar la espiritualidad de los hombres, sin llevar el agua a ningún molino, claro.
- 0048 Cuando tus amigos te abandonen y la muerte se lleve a tus familiares siempre te quedarán los libros para acompañarte.
- 0065 El alma elevada y serena, inaccesible a las pasiones vulgares, dominando las nubes y las sombras del mundo, las locuras, las mentiras, los odios, las vanidades y las miserias, habita en el cielo azul, y sólo siente las convulsiones profundas y subterráneas del destino como las montañas sienten los temblores de la tierra.
- 0064 Corazones profundos, espíritus ilustrados, tomad la vida como Dios la hizo; la vida es una larga prueba, es la preparación ininteligible para un destino ignorado. Este destino, que es verdadero, empieza para el hombre en el primer escalón del interior de la tumba. Entonces se le aparece algo y principia a distinguir lo definitivo.
¡Lo definitivo! Meditad esta palabra. Los vivos ven lo infinito, pero lo definitivo sólo lo ven los muertos. Entretanto, amad y padeced, esperad y contemplad. Desgraciado... (illegible) ...sólo ante los cuerpos, formas, apariencias! La muerte se lo arrebatará todo. Amad a las almas y las volveréis a encontrar.

0034

La mejor venganza es el perdón.
Sobre todo en una sociedad de perpetuo
crimen civil como es la nuestra.
Así el bestia perdonado volverá
a las andadas con otro, y eso
también es venganza y comodidad.

0066

Todo pasa, nada permanece.
No te engañes ya que todo te desengaña.

0076

En la guerra te dicen que tienes
que matar "para defenderte". Luego
te dicen que la mejor defensa
es el ataque, y si dudas te acribilla
por la espalda. Luego, si no mueres,
te pasas la vida sin matar aunque
muchas veces sea una necesidad
JUSTA hacerlo, mucho más justa
que matar a un pobre extranjero.
Y ese lío es la suprema Creación
de nosotros LOS HOMBRES, LOS
MONOS SABIOS.

0041

Sin tabaco. Sin dinero
y después me pegan
porque no tengo ilusión
y no quiero trabajar
como un cabrón
toda la vida,
pues para vivir padeciendo
vale más morir que vivir.

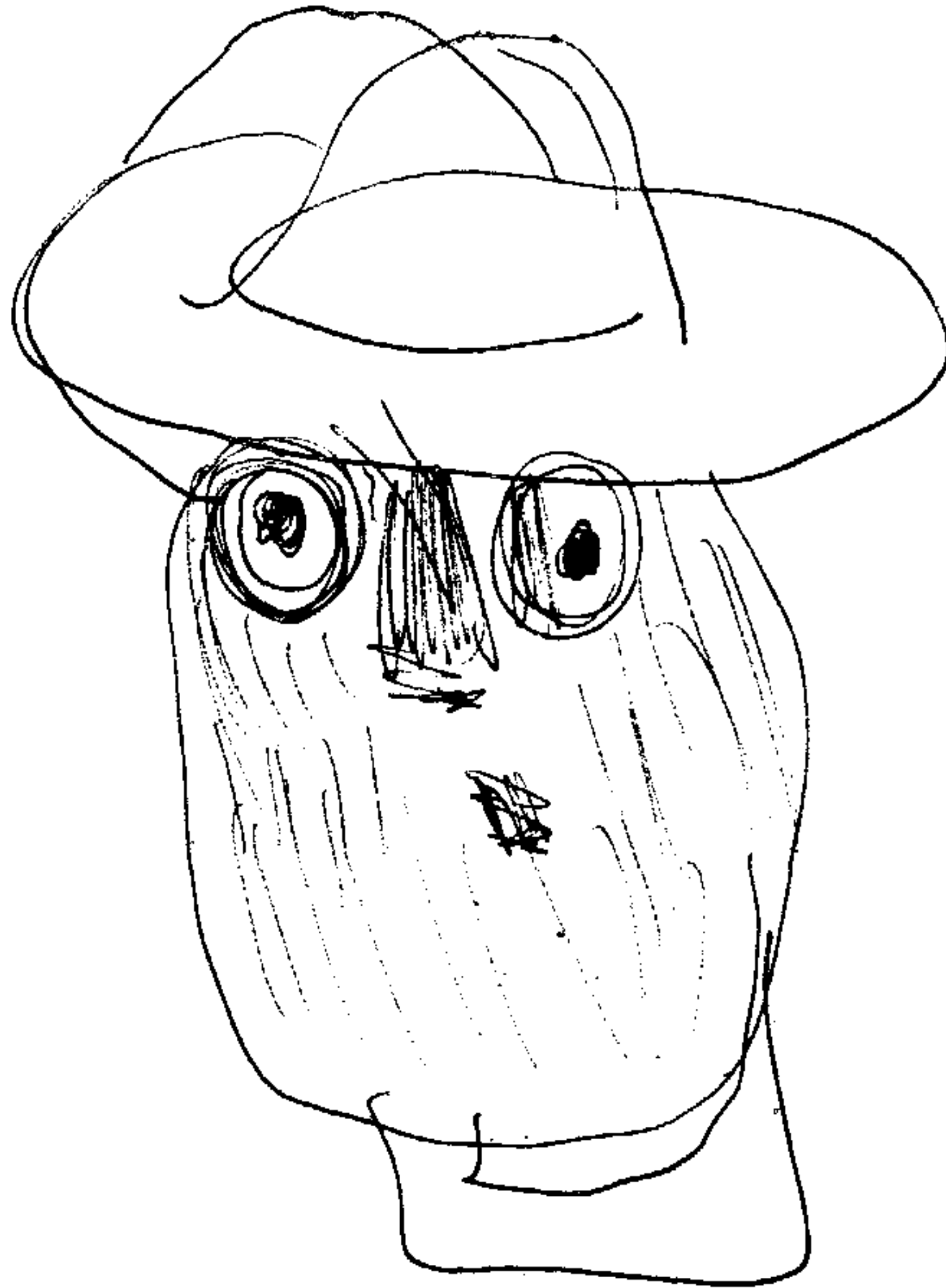
- 0038

ANTONIO TOVAR
estuvo aquí
por no devolver una pulsera
que se encontró allí.

- 0040

P.R.A. el día 10 de marzo
1958 me detuvo un guardia
civil y por no llevar carnet
me trajeron aquí y llevo
15 horas a las 12 del
mediodía... ¡Y ya no sé!

ANORMALS

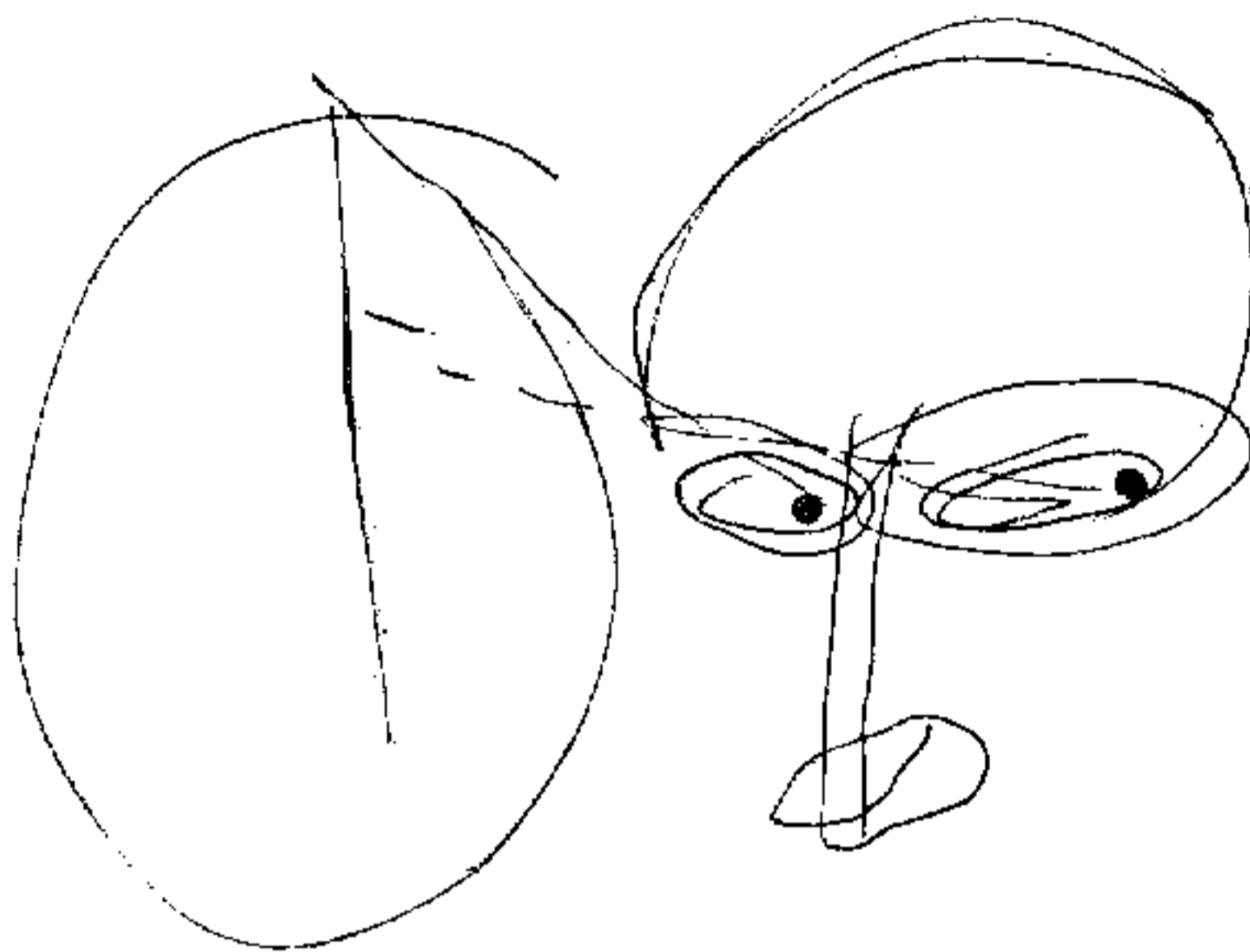

0035 ANGOIXA. Distorsió. Valor tàctil sinistre. Anormalitat.

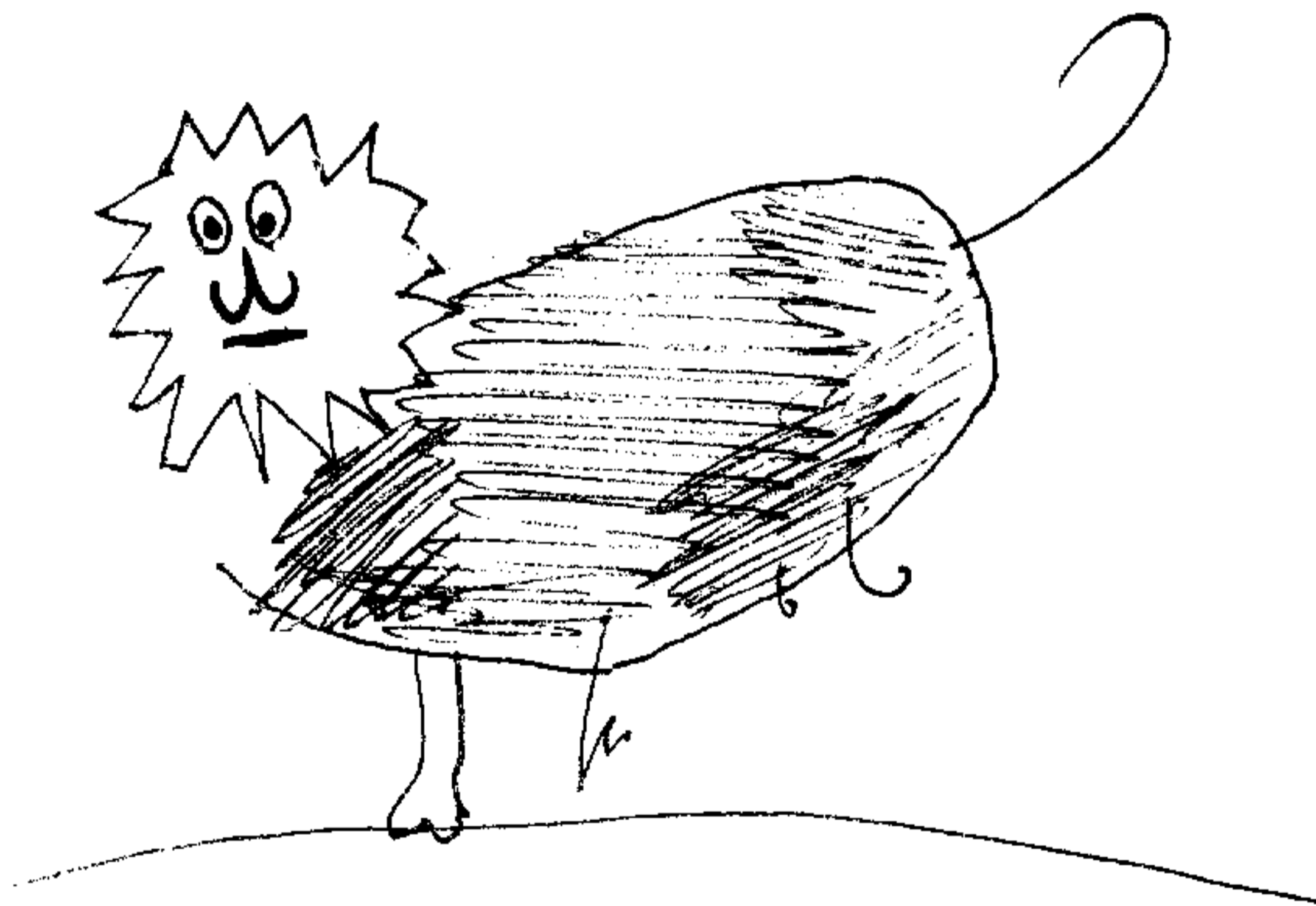
0066 CONDUCTA AGRESSIVA. Front inexistent. Preocupació (arrugues). Ombreig d'ansia. Anormalitat. Auto-retrat.

ANORMALS

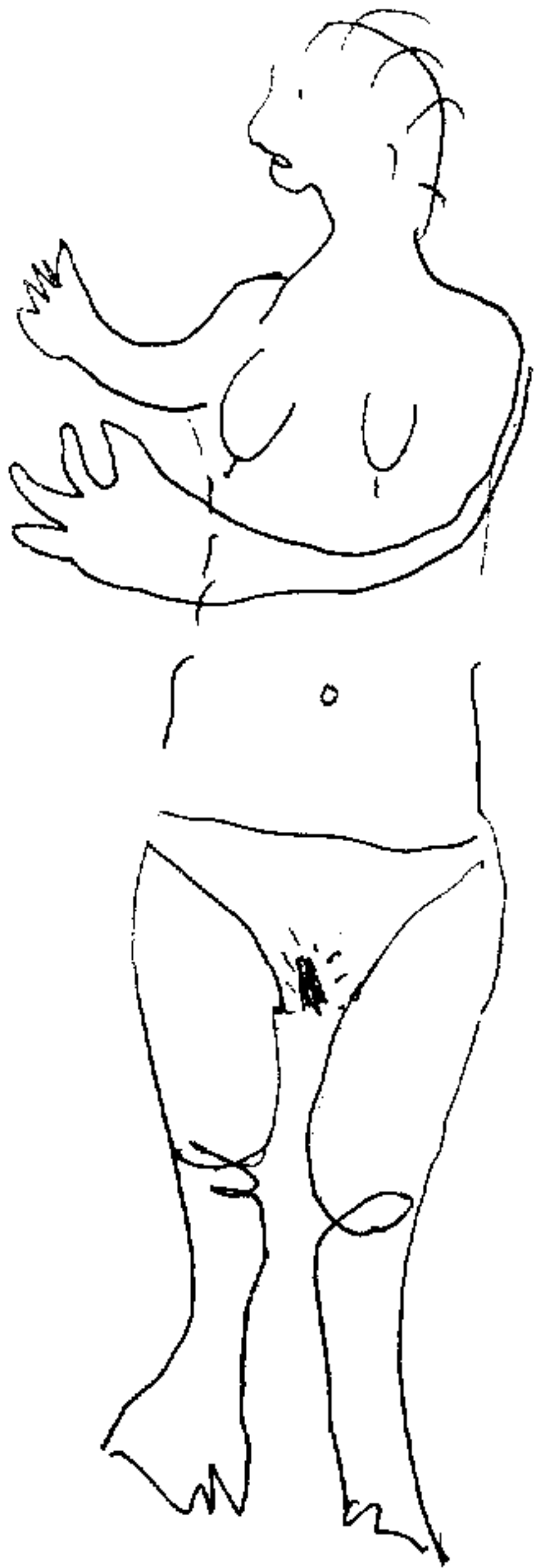
0087 HOSTILITAT. Fixament (vista).
Psicòtic. Projectió criminal.

0083 AGRESSIVITAT. Figura d'animal (llcò?). Lí-
nies en *staccato*. Ansietat. Extremitats inferiors:
inestable.

ANORMALS

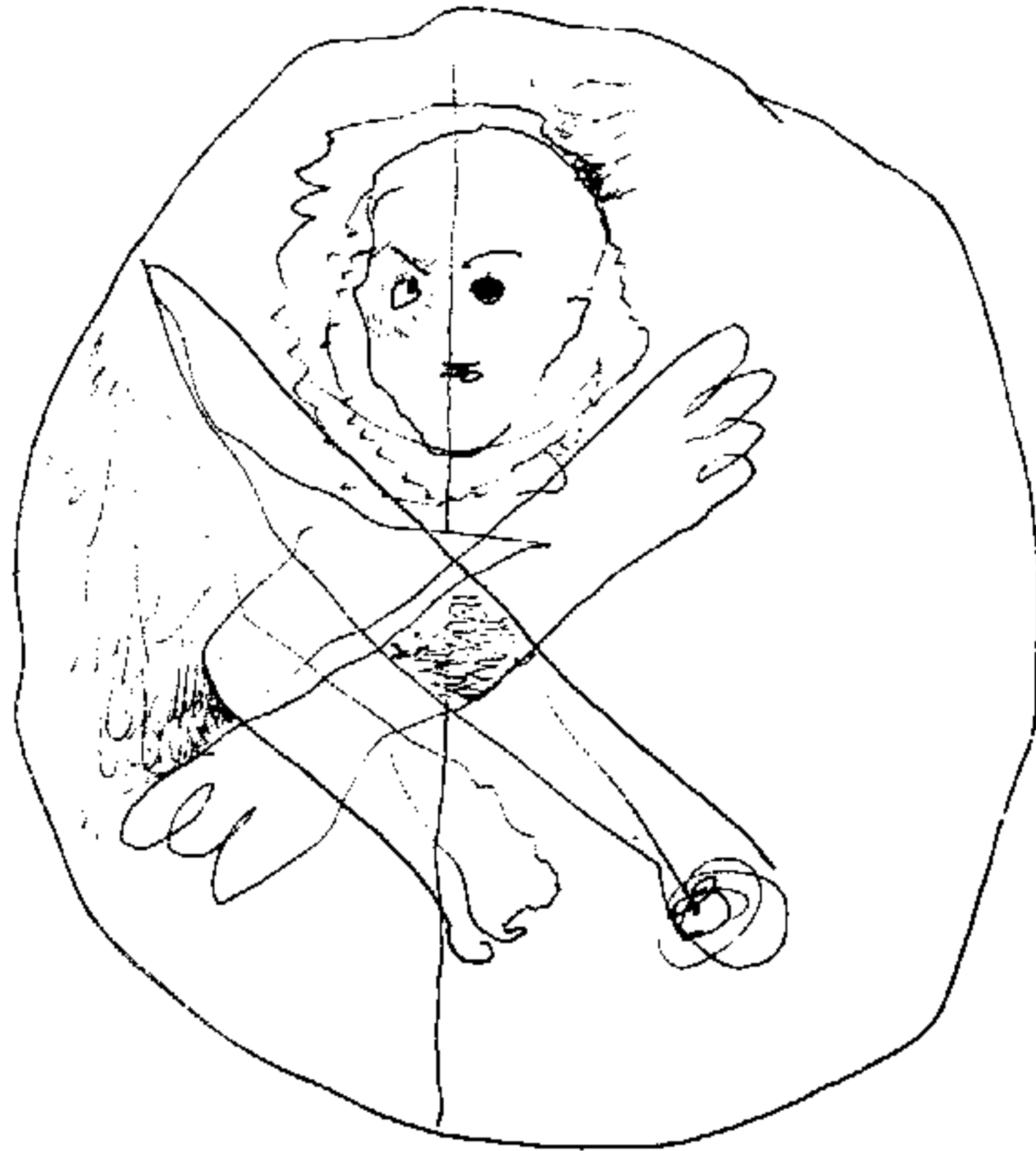
0039 HOSTILITAT. L'èmfasi: actitud de pegar (braç dret). Omet l'esquerre. Potser crida. Omet o redueix les altres parts del cos (extremitats inferiors). Anormalitat flagrant.

0088 AGRESSIVITAT. Còrpora de front. Cara de perfil. Braços i mans en crispació. Transparència. Figura femenina però hominenca. Regressió.

ANORMALS

0082 DESORGANITZACIO DE LA PERSONALITAT. Separació de les parts del cos. Simbologia psicòtica. Criminaloide.

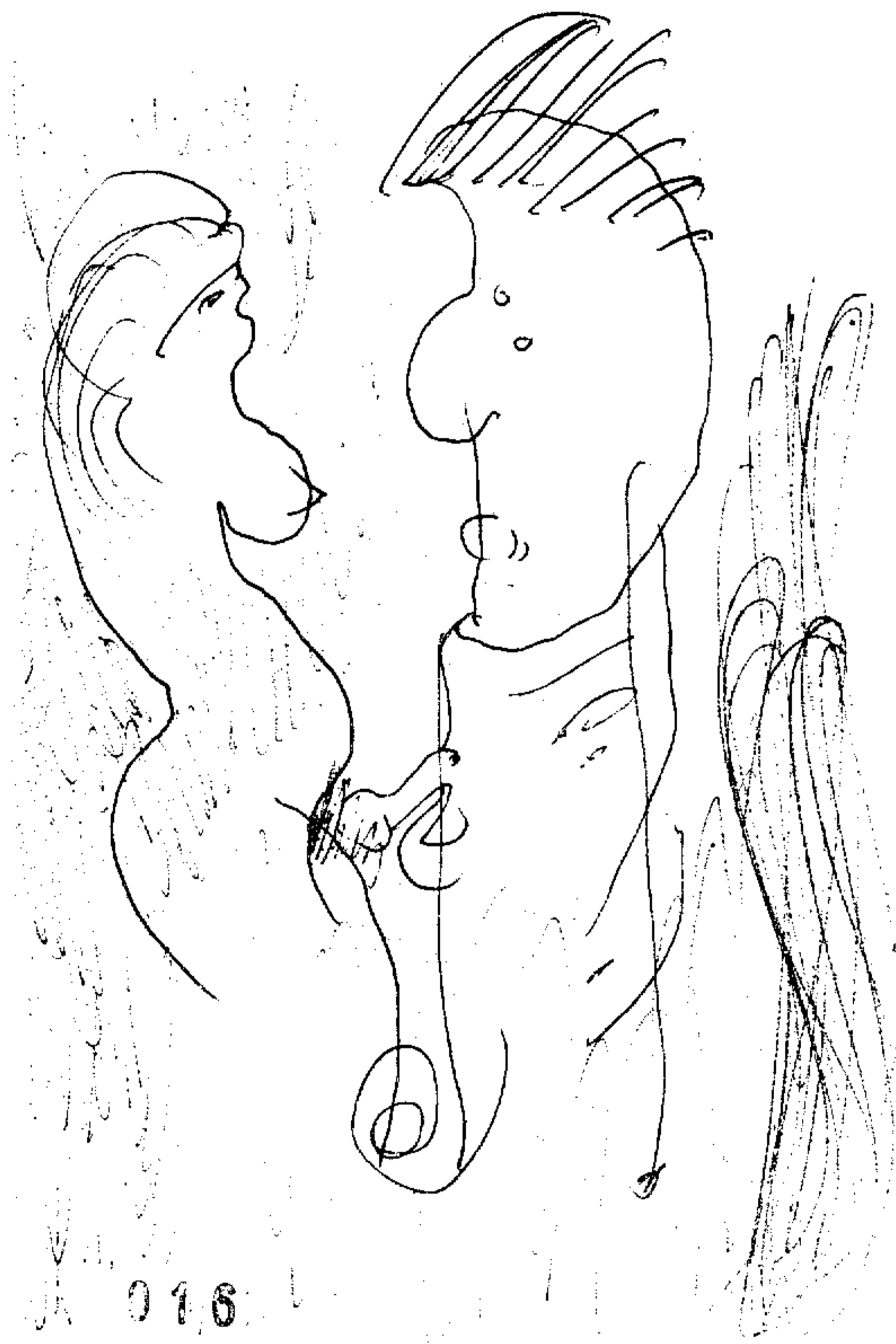
0010 PSICÒTIC. Perfil mixt. Índex de regressió. Judici minso o nul.

NORMALS

0001 POR. Ombreig de les ungles: ansietat.

ANORMALS

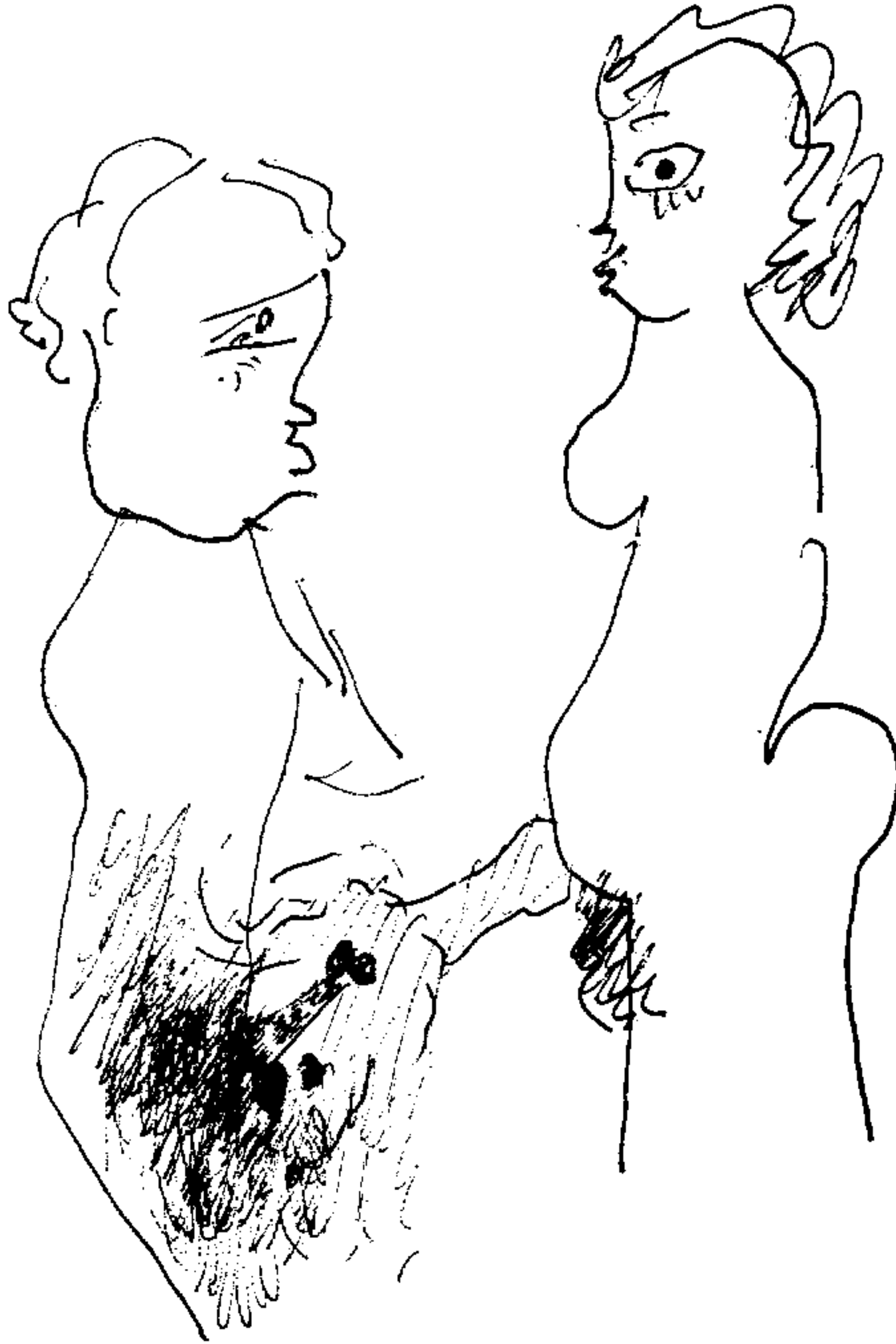

0086 PULSIÓ SEXUAL. Cefalòpode. Sense extremitats ambdues figures. Retard: edat mental 4/5 anys. Ansietat. Caràcter inestable.

làm. VIII

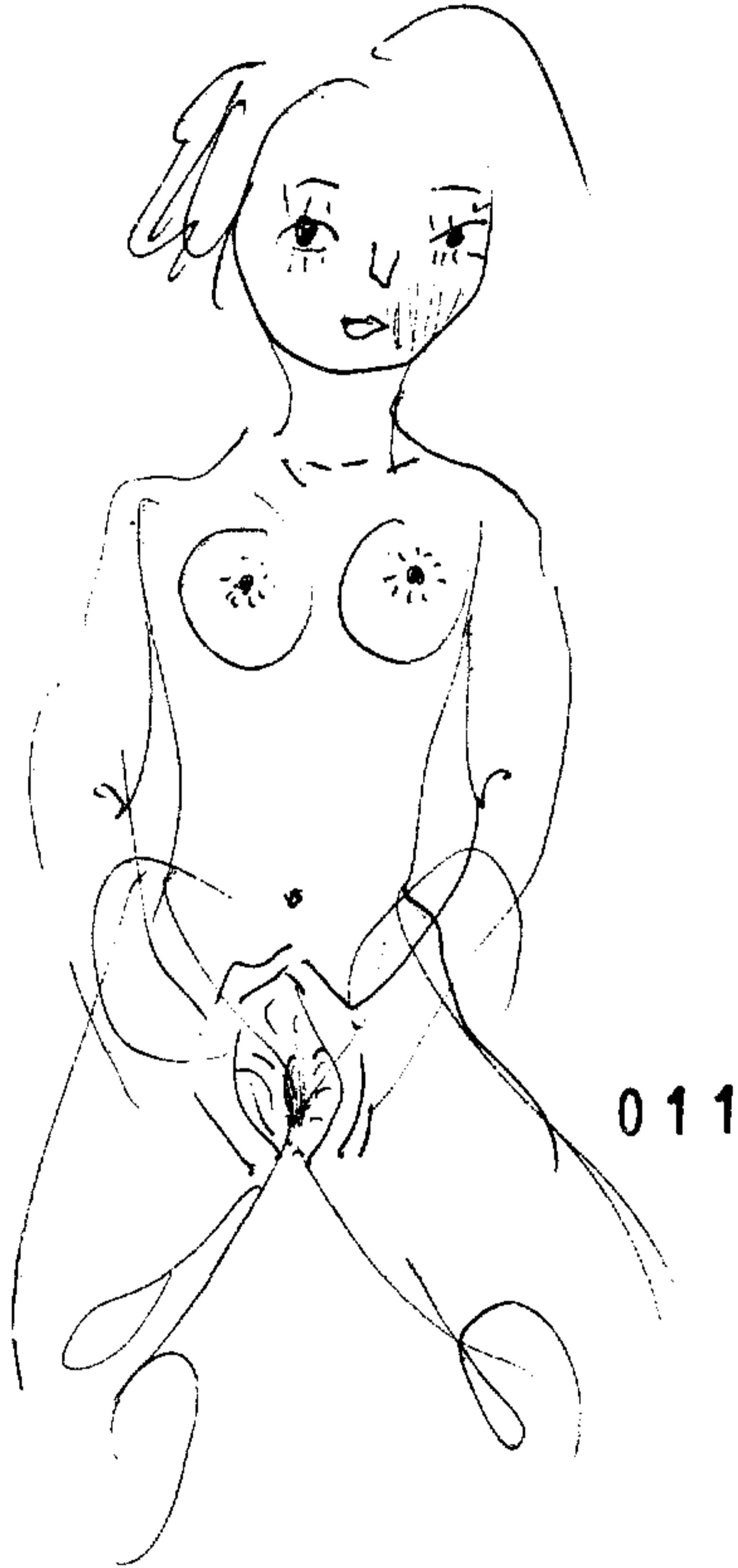
ATÍPICS

0079 PULSIÓ SEXUAL. Enorme pulsio sexual. Carència afectiva (no hi ha abraçada). Ombreig: ansietat. Possible autorretrat.

lám. IX

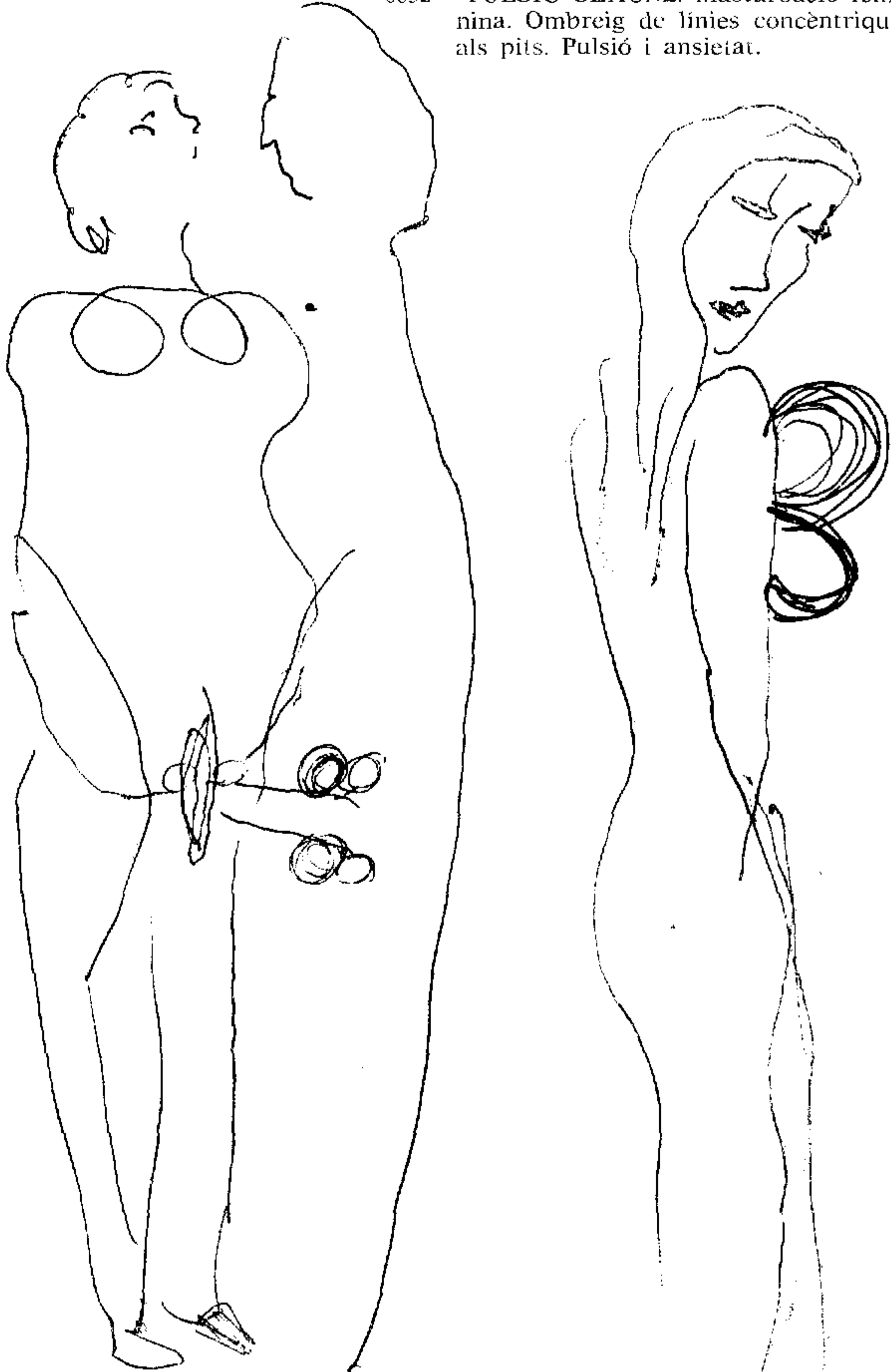
NORMALS

0044 SEXUALITAT. Preferència amb detalls propis i intenció inequívoca. Per la conducta gràfica hom diria que es tracta d'un dibuix femení.

INADAPTATS

0032 PULSIÓ SEXUAL. Masturbació femenina. Ombreig de línies concèntriques als pits. Pulsió i ansietat.

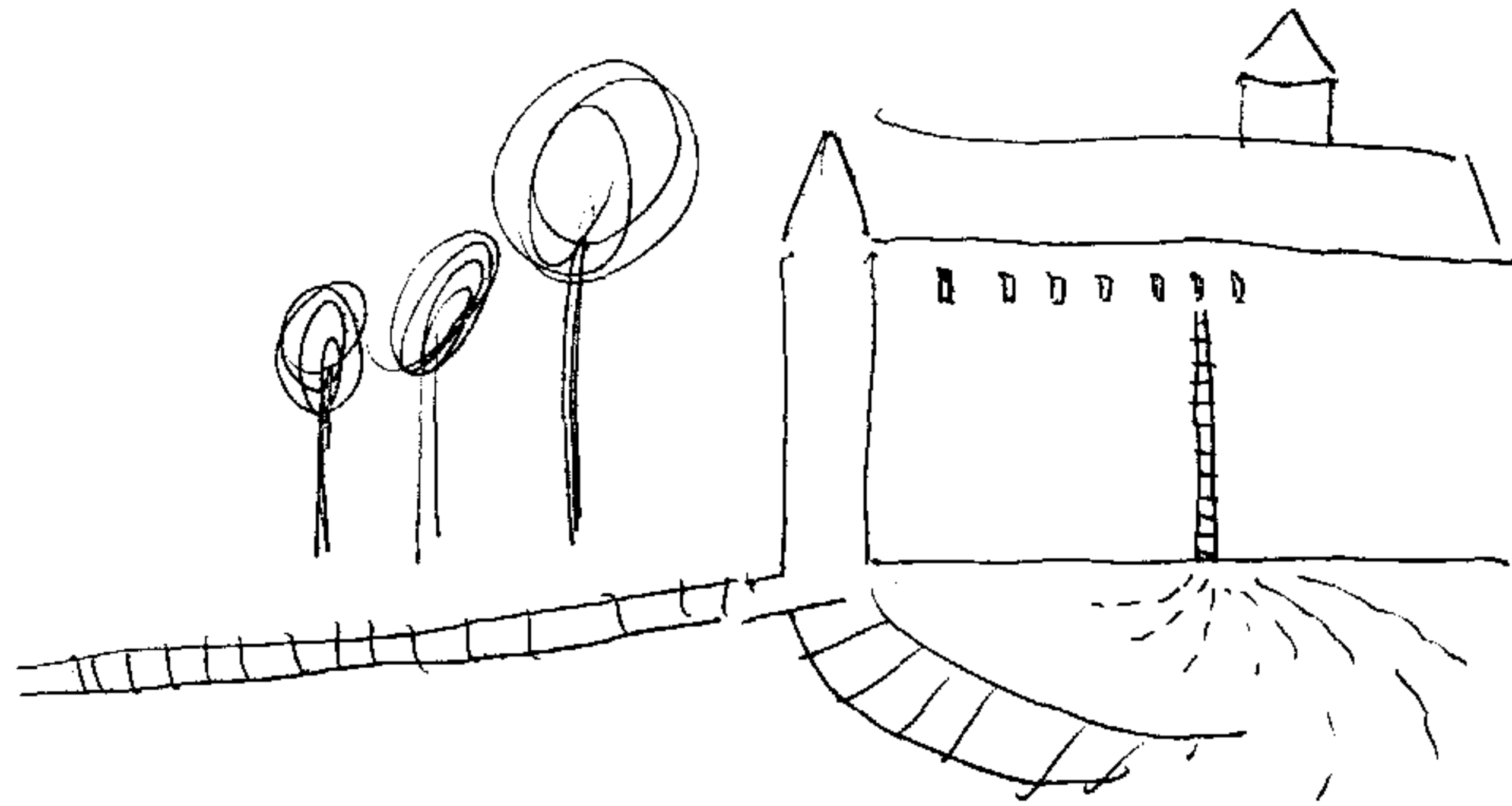
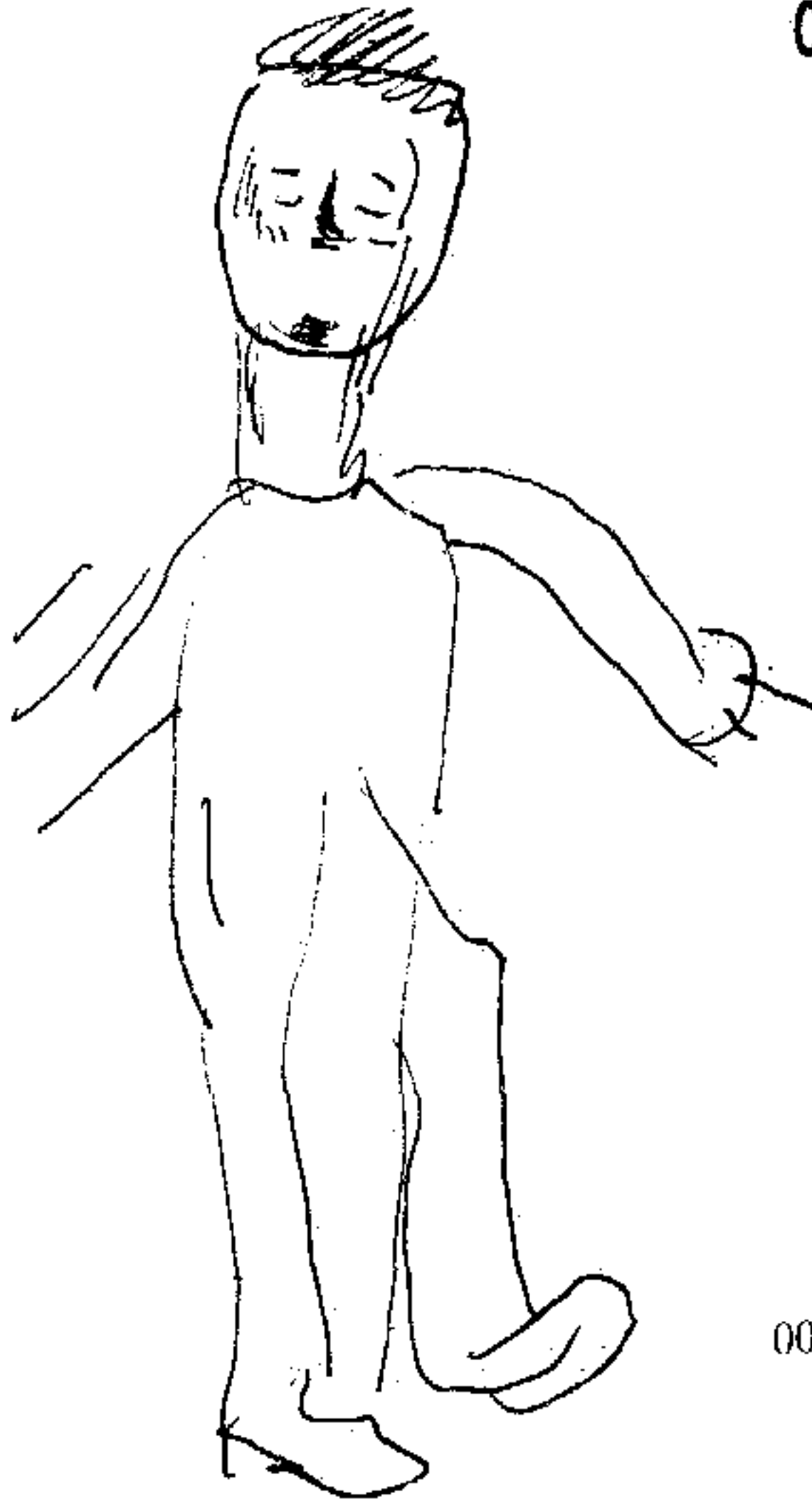

0067 PULSIÓ SEXUAL. Observi's com l'èmfasi es posa en la remarca de les glàndules sexuals. La parella femenina amb ovaris vistos i les mamàries. El subjecte fortament sexuat: quatre testicles. Possible autoretrat (perfil).

INADAPTATS

0

0043 TRASTORN DE COMPORTAMENT. Sempre hi ha en el camí dels inestables un desig d'evasió.

0014 DEPRESSIÓ. Línies insegures. Timidesa (braços). Moviment insegur (cama esquerra). Possiblement alcohòlic.